

הלכות יום טוב תקד־תקה

עד

כל השנה במכתשת קמנה ואין להם שינוי בקמנה¹ לכן אסור להם לכתוש ביו"ט אף במכתשת קמנה:

ה ועכשיו כיון שאין אנו יודעים איזו מכתשת נקראת גדולה ואיזו קמנה יש לאסור הכל² בכל המקומות:

ט אע"פ שאסור למדוד ביו"ט³ מכל מקום מותר אדם⁴ למדוד תבלין וליתן בקדרה במדה וצמצום כדי שלא יקריח תבשילו ועכשיו שאף בחול אין נוהגין למדוד תבלין ונותנין בקדרה באומדן הדעת ואינן חוששין לקריחת התבשיל לפיכך אף ביו"ט אסורים למדוד⁵:

תקה דין החולב בהמה ביום טוב ובו ח' סעיפים:

א כבר נתבאר בסימן תצ"ה⁶ שאסור לחלוב בהמה ביו"ט אפילו רוצה לאכול החלב בו ביום כמה דברים אמורים כשהולב לתוך כלי ריקן או לתוך כלי שיש בו משקין אבל מותר לחלוב לתוך כלי שיש בו מאכל⁷ לפי שמשקה הבא לאוכל הרי הוא כאוכל⁸ ונמצא שאין על החלב תורת משקה אלא תורת אוכל והרי זה כמפרד אוכל מאוכל בחליבתו ואין זה מפרק כיון שאינו עושה כדרך פריקתו⁹ שהוא הפרדת החלב שהוא משקה מגוף הבהמה שהוא אוכל:

ב כמה דברים אמורים כשהולב לתוך המאכל כדי לתקנו ע"י חלב זה¹⁰ או שיש בכלי פרווריון והחלב נבלע בהם¹¹ ומתערב עמהם יפה שאו הוא במל לביי האוכל ותורת אוכל עליו אבל החולב חלב הרבה לתוך כלי שיש בו מעט לחם¹² אע"פ שמעט חלב נבלע בלחם כיון שהרבה חלב נשאר לבדו בכלי שאינו מעורב עם האוכל¹³ הרי תורת משקה עליו ואסור משום מפרק¹⁴:

ג ואפילו חולב לתוך המאכל לתקנו אין היתר אלא בהמה העומדת לאכילה¹⁵ דהיינו שלא הקצוה לחלבה אלא דעתו לשחטה ואם היה רוצה היה שוחטה¹⁶ ואוכלה ביום טוב עם החלב שבתוכה¹⁷ ונמצא שאין על החלב תורת נולד כיון שאף כשהיה כגוף הבהמה היה יכול לאכול ביום טוב ואינו אלא כמפרד אוכל מאוכל המחובר לו שאין על שום אחד משיניהם תורת נולד¹⁸ אבל בהמה שהקצוה לחלבה כיון שאין דעתו לשחטה אין עליה תורת אוכל כלל¹⁹ אפילו להמתירין מוקצה ביום טוב²⁰ שהרי אין דעתו לאכולה

גג ראינו רשבי"א ונ"מ שם.

נד טור וש"ע סי"ג.

נה כולקטן סי' תקי ס"א.

נו גמרא בבב"א סוף"א (נחתום). מ"מ פ"ד הכ"ב (כל אדם).

נז מור (נחתום) וש"ע פ"ד (אדם).

נח ח"א סק"י.

סימן תקה

א סוף ס"ט.

ב גמרא שבת קמ"ד ב, ר"ף שם (א). מור וש"ע. וראה

שבת כהלכה פמ"ו הערה נד.

ג גמרא שם. לבוש. מ"א סק"ב.

ד רש"י שם ד"ה לתוך. וראה לעיל סי' שם סכ"ח. שבת

כהלכה שם ביאורים אות ד"ג.

ה רש"י שם ריב"ש סי' קכא. וש"ע.

ו סמ"א ל"ח סה (ב, ד). הגהות סוף"ק סי' רפב (ע' רפב).

הגהות מימוניות (קושטא) הל' שבת פ"ה ד"י. שרי"ג.

ז הגהות סמ"ק והגהות מימוניות שם. ש"ע.

ח ריב"ש שם. ש"ע.

ט מ"ו סק"ב. וראה שו"ת צנען גזק או"ח סי' כה ד"ה

(ובש"ע. שבת כהלכה פמ"ו הערה ע).

י שאמרו ביו"ט משעם האמור לעיל סי' תנ"ה ס"ט וק"א

שם ס"ק ז. וראה מ"מ תצוים.

יא דין (א, א) ד"ה ואיכא. אור זרוע הל' יו"ט סי' סכ"ג.

יב הגהות אשרי פ"א סי' א. שרי"ג. וראה גם לעיל סי'

שה סוף סכ"ח.

יג אור זרוע והגהות אשרי שם.

יד ראה תוס' ב, א ד"ה אוכלא.

יז ראה גם לעיל שם ס"ב.

יט ר"ן שם. וראה ק"א (שו"ת) גם הפעם של הגהות

אשרי).

יז מורש"א ב, א בתוס' ד"ה אוכלא.

הלכות יום טוב תקה

עה

ונמצא שהחלב המופרד ממנה יש עליו תורת נולד שהרי כשהיה בנזף בהמה לא היה אוכלו ביו"ט ולפיכך אע"פ שהולכו לתוך המאכל ויש תורת אוכל עליו מכל מקום אסור (א) לאכלו ביום טוב משום נולד למנהגנו שאנו מחמירים בנולד ביו"ט¹ ואסור לחלוב שלא לצורך יום טוב²:

ד במה דברים אמורים בבהמת ישראל אבל מותר לחלוב בהמת הנכרי לתוך המאכל³ אף על פי שהיא מוקצת לחלבה דאין מוקצה שייך בשל נכרי כמ"ש בסיומן תצ"ח⁴ והרי זו כאילו היתה עומדת לאכילה⁵ שמוותר לחלוב ממנה לתוך המאכל⁶:

ה וכל זה לכתחלה אבל בדיעבד שכבר נחלב לתוך כלי ריקן והיא עומדת לאכילה⁷ הרי חלב זה מותר באכילה בו ביום⁸ אפילו להחלוב עצמו⁹ ואין צורך לומר שאם חלבה הנכרי אפילו מרעת הישראל שהוא מותר לפי שאין תורת נולד על חלב זה כיון שהבהמה עומדת לאכילה ואילו היה הישראל רוצה היה חולבה בעצמו בחיתר דהיינו לתוך המאכל¹⁰ ונמצא שחלב זה הוא מוכן מערב יו"ט שהרי בידו הוא לחלוב את בהמתו בכל עת שירצה.

ו יש חולקין על זה¹¹ ואומרים דאפילו היא בהמת הנכרי ואפילו חלבה הנכרי לצרכו וישראל (דאם לא כן בלאו הכי אסור משום חלב הנכרי כמ"ש ביו"ד סי' קמ"ו¹²) הרי חלב זה אסור בו ביום לפי שכשהיה חלב זה בנזף בהמה היה עליו תורת אוכל מפני שהוא מפל לפני הבהמה ונחשב אוכל כמותה ועכשיו שנחלב לתוך כלי ריקן הרי תורת משקה עליו והרי זה הומה למשקין שובו מהאוכלין¹³ שאסורין בו ביום משום גזרה שמא יסחוט כמ"ש בסי' ש"כ עיין שם.

ולענין הלכה כבר נתנו בסכרא האחרונה ואין לשנות¹⁴:

קונטרס אחרון

(א) לאכלו ביו"ט משום נולד כו'. כן א' כתב בהדיא בהגהות אשר"י ורו"ן¹ וביים של שלמה סי' א"ז. וכן משמע בגמרא² קס"ד כו' דשרי במוקצה בנולד אסור כו' ולא אמרינן אוכלא דאפרת הוא. וכן כתב שם מהרש"א³ ע"ש. והטעם הוא כמו שכתב הרו"ן כיון שאין דעתו לאכלה אין עליה תורת אוכל כלל, הילכך לא שייך לומר אוכלא דאפרת הוא והרי זה נולד גמור:

קונטרס אחרון

יז כהלעיל סי' תצה סוף סי"ג.
יח רמב"ן שבת פכ"ב (ס, ב), בשם שו"ת הר"ף סי' ד (לענין חלב לכלי ריקן). הובאו לעיל סי' תצה ק"א ס"ק ג. לקמן סי' תקח ק"א ס"ק ה (ר"ה וכן משמע). וראה מ"ט ועינינו.
יט שו"ת הרשב"א ח"ה סי' רכז. ח"א סק"ג.
כ סעף ג. וראה גם לעיל סי' תצה סכ"ה וש"נ.
כא ראה מ"ט ועינינו.
כב כהלעיל רס"ג.
כג מ"א סק"ג.
כד רשב"א שם. רמ"א. וראה מ"ט ועינינו.
כה כהלעיל סי' תקב סוף סי' א' (שלא קנמו לעושה מלאכה

צינונים לקונטרס אחרון

א לכללות קו"א — ראה נימוקי יו"ט.
ב פ"א סי' א. מאור זרוע הלי' יו"ט סי' שפט.
ג (א, א) ד"ה ואיכא.
ד פ"א (ברדת עצמו שם).

ה ב, א (לענין ביצה שולדה מתרנגולת העומדת לגדל ביצים).
ו בתוס' ד"ה אוכלא.

הלכות יום טוב תקהתקו

ז וכל זה בבחמה העומדת לאכילה או שהיא של נכרי אבל אם היא עומדת לחלבה והיא של ישראל אפילו חלבה נכרי לתוך המאכל¹⁷ לצרכו שלא מדעת הישראל וראהו ישראל אחר הרי זה אסור משום גולד אף לסברא הראשונה¹⁸ שהרי אף אם הישראל היה רוצה לא היה מותר לו לחלבה¹⁹ אפילו לתוך המאכל כיון שהיא עומדת לחלב:

ז וכל זה בחלב שנחלב ביו"ט עצמו אבל אם נחלב בשבת שלפניו אפילו היתה הבחמה עומדת לאכילה²⁰ הרי זו כאלו היתה עומדת לחלבה²¹ כיון שאינו יכול לשחטה בו ביום ולפיכך אפילו חלבה נכרי לצרכו שלא מדעת הישראל וראהו ישראל אחר הרי חלב זה אסור בשבת (משום גולד אפילו חלבה לתוך המאכל) כמו"ש בס"י ש"ה²² עיין שם ואפילו ביו"ט שלאחריו אסור משום הכנה²³ שאין שבת מכינה ליו"ט כמו שיתבאר בסיומן תקי"ג²⁴ עיין שם המעם אבל מותר לאכול חלב זה ביו"ט שני של גלויות שחל להיות בשני בשבת²⁵.

ואפילו נחלב ביו"ט ראשון מותר לאכלו בליל יו"ט שני²⁶ מיד ואין צריך להמתין כברי שיעשו²⁷ אפילו אם חלבו נכרי מדעת ישראל לתוך כלי ריקן והיא עומדת לחלב שהרי ממה נפשך אם יום ראשון הוא קודש יום שני הוא חול ואין איסור גולד נוהג בו ואין שייך לגזור כאן שמוא יאמר להנכרי לחלוב ביו"ט לצורך הלילה כדי למהר אכילתו בליל שני אם נתיר לו לאכול החלב בליל שני מיד שהרי אפילו לבתחלה מותר לומר לנכרי חלוב פרתי אפילו בשבת משום צער בעלי חיים²⁸ כמו"ש בס"י ש"ה²⁹:

זך מי שהוא מצטער מחמת רעבון³⁰ מותר לינק מהבחמה ביו"ט אע"פ שאסור בשבת לפי שמפקח בלאחר יד הוא ובמקום צער לא גזרו ביו"ט³¹ שאיסור מפקח בו אינו אלא מדברי סופרים³² ואם יש לו מאכל אסור לינק בפיו אלא יחלוב לתוך המאכל³³ וכן אם יש נכרי יחלוב לו הנכרי³⁴:

תקו דיני לישנה ביום טוב ובו מ"ו סעיפים:

א אסור למרוד ביו"ט¹ מפני שהוא עובדין רחוקי ונראה כמוכרי ואפילו לעצמו (שיאנו מוכר בלום) אסור למרוד ואפילו מתכוין למצוה כגון שמורד קמח לעיסתו כדי לידע

מח ר"ת בתוס' יבמות קד', א ד"ה שבת, וכתובות מ, א ד"ה גונה. רא"ש שבת פכ"ב סי' ד בשם יש נפרשים. מ"א סוף סק"ג. מור סי' שבה. לעיל שם ס"ג.
 מז גמרא יבמות שם. רי"ף שבת (סא, א). מ"א שם.
 מז בדלעיל סי' תצה ס"ג. וראה גמרא שם.
 מח תוס' יבמות שם. מ"א סי' שבת סק"ג. לעיל סי' שבה ס"ג (בנוספרי).
 מט רמ"א שם. לעיל שם. וראה כרי השלחן סי' קלד אות ג.

סימן תקו

א גמרא כמ, א. מור וש"ע סי' מא. וראה גם לעיל סי' תנו ס"ז. סי' תתק ס"ז. לקמן סי' תקח ס"ז.
 ב רש"י שם ד"ה ואתא. וראה לעיל סי' שו ס"ה. לעיל סי' תק ס"ה (שאסור לשלוק מנגעם זה).
 ג רש"י שם ובר"ה לא ימרהר.
 ד גמרא רש"י שם.

לב ח"א שם.
 לג בדלעיל ס"ה. ואף למתירים מוקצה ביו"ט, בדלעיל ס"ג.
 לד ראה מ"א תענינים.
 לה ח"א שם.
 לו ראה מ"א סי' שם שח"ב.
 לז סעף לב.
 לח אור ידוע ה"ל יו"ט י"ט שבת. תהנות אשרי פ"א סי' א. מ"א סק"ג.
 לט סעף מ.
 מ מהר"ל ה"ל שכונות (ע' קסב). מ"א שם. מ"ו סק"ה. ובדלקמן סי' תקג סי' (לקמן ביצה).
 מא אור ידוע ה"ל יו"ט מוס"י שמוא, בשם האונסים. תהנות אשרי פ"א סוף סי' בה. רח"א.
 מב בדלעיל סי' תצו ס"ז וש"ג. ראה מ"מ תענינים.
 מג מהר"ל שם. לפירוש ח"א סק"ג.
 מד סעף כמ.